

Chefers betydelse för produktiviteten

av Tino Sanandaji

Gör chefer något vettigt? Frågan debatteras passionerat runt fikabordet på arbetsplats-er. Allmänhetens kritiska inställning till chefers höga löner beror sannolikt delvis på intrycket att deras prestationer inte är viktiga för företags produktivitet.

Överraskande nog finns det knappast någon statistisk analys av hur chefer påverkar produktiviteten. Det viktigaste skälet till att ekonomer inte genomfört fler empiriska studier är med största sannolikhet att chefers påverkan på företaget är svår att mäta och att isolera från andra faktorer. Det mesta av den begränsade forskning som har gjorts gäller topp- snarare än mellanchefer. Samtidigt kan vi anta att mellanchefers löner och prestationer också är viktiga, inte minst då de är så många fler.

Stanfordforskarna Edward Lazear, Kathryn Shaw och Christopher Stanton har i en ny studie försökt uppskatta mellanchefers påverkan på anställdas prestanda (Lazear m.fl., 2012). De undersöker ett stort teknologiserviceföretag där de anställdas produktivitet mäts vad gäller en viss arbetsuppgift med ett centralt inslag av inläring. Arbetet i företaget baseras på team med i genomsnitt nio anställda och en chef. Cheferna för teamen byts ut några gånger per år enligt ett fastlagt schema. Eftersom chefer och anställda roterar så kan anställdas produktivitet jämföras när de jobbar under ledning av olika chefer. Genom att jämföra arbetares produktivitet under flera chefer kan den enskilde chefens påverkan på produktiviteten fastställas.

Slutsatsen i studien är att mellanchefers kompetens är viktig för de anställdas produktivitet. Exempelvis ökar de anställdas produktiv-

itet med i genomsnitt 11 procent om en av de 10 procent sämsta cheferna ersätts med av de 10 procent bästa cheferna. Varje mellanchefer uppskattas bidra till produktiviteten med motsvarande den genomsnittliga produktiviteten hos 1,75 anställda i det undersökta företaget. Det kan konstateras att denna skillnad är ungefär lika stor som löneskillnaden mellan chefer och anställda i företaget. I det studerade företaget tycks bra chefers styrka vara att lära ut arbetsmoment bättre. Denna inläringseffekt kvarstår också delvis när dessa chefer har bytts ut. Intressant nog verkar bra chefers positiva bidrag vara starkare ju effektivare de underställda är.

Uppsatsen är en av de första som med hjälp av en trovärdig empirisk analys visar att chefer faktiskt påverkar produktiviteten. Resultatet är kanske inte förvånande för ekonomer som utgår från att arbetsmarknaderna är tämligen effektiva – varför skulle företag annars anställa chefer till höga löner? Studien är dock viktig som extern validering för något som ekonomer tidigare bara visat i teoretiska analyser. Studien är också ett exempel på hur tillgång till högkvalitativa data, som ett resultat av datorisering, möjliggör studier av detta slag som testar tidigare svårprövade teorier.

Referens

Lazear, Edward, Kathryn Shaw och Christopher Stanton (2012), "The Value of Bosses", NBER Working Paper No. 18317.